

Izhaja trikrat na teden vsaki Torek, Četrtek in Soboto.

Stane za celo leto za Ameriko (izven Chicago) \$3.00. Za Evropo \$3.50. Za Chicago \$3.50.

Ključ do napre je edinstvo

Issued tri-weekly every Tuesday, Thursday and Saturday.

Subscription for United States (except Chicago) per year \$3.00, for Europe \$3.50. For City of Chicago \$3.50.

Ključ do zmage je edinstvo

EDINOST

OD BOJA DO ZMAGE

LIST ZA SLOVENSKI NAROD + GESLO + ZA RESNICO IN PRAVICO

Sloga jači

ENTERED AS SECOND CLASS MATTER OCTOBER 11, 1919, AT POST OFFICE AT CHICAGO, ILL., UNDER THE ACT OF MARCH 3rd 1879.

Sloga tlači

ŠTEV. (No.) 68.

CHICAGO, ILL., SOBOTA, 10. JUNIJA 1922.

LETO (Vol) VIII

DOPIS IZ DOLENJSKE.

Izvirani dopis za "Edinost."

Novo mesto, 18. maja 1922.

Da naša Dolenjska ni tako zaspana, kakor je bila svoj čas razupita, svedočijo razne prireditve, ki so se vršile zadnje zimo in to spomlad ne samo na političnem polju, ampak tudi na prosvetnem in narodno-gospodarskem.

V zadnjih mesecih stopa v ospredje železniška zveza Slovenije z Adrijom, ko sta jej po nesrečnih razmejitvah Trst in Reka odvzeta. Obstojata dva načrta: Musil-ov, ki veže Kočevje z Brod-Moravico gre večinoma skozi Auerspergove gozde in kombiniran načrt Klodič-Hrovat-Kavičev, Črnomelj-Severin, ki se pa tudi ozira na zvezo Kočevja skozi Poljansko dolino, Vinico in dalje po Hrvaški. Dne 7. maja se je vršil v Novem mestu shod, na katerem se je pojasnjevala važnost zveze z morjem po tem drugem načrtu. Prvi načrt bi bil nekako bolj lokalnega pomena za Kočevje, a drugi je mišljen kot velika tranzitna proga z velikim zaledjem Novomesto-Brežice-Prekmurje. Brezdvomno je za Dolenjsko važniša ta proga. Shod se je izrekel zanjo. Seve je treba konzorcija, ki bo vodil vso stvar in nabral denar za trasiranje itd. Zato naj občine in imoviteljski sloji podpisujejo obveznice. Kaj, ko bi naši premožnejši ameriški rojaki prišli s svojimi dolarji in se ob progii naseliti ter se lotili industrije ob Kolpi in drugih dotokih?

Gospodarsko se razvijajo tudi razna kmetijska društva, ki ljudstvu nudijo ugodnejše nakupe vinogradniških, živinorejskih in drugih potrebščin. V Novem mestu že od Božiča posluje podružnica Gospodarske Zveze, ki utegne našim poljedelcem s previdnim poslovanjem še veliko koristiti. Z njo vsopredno sodeluje Ljudska posojilnica, ki je osnovana po vzorcu ljubljanske istega imena. — Važna so za posamezne kraje Rafaj-znovke. Tako se je osnovala v Brusnicah. Že ob novem letu pa hranilnica v Dobrničah, ki kaže že lepe vspehe.

Iz gospodarskega obzira je presojati tudi nameravano združitve Kandije z Novim mestom. Več posvetovanj se je že izjavilo. A zdaj se trdi, da so se sporazumeli in da pride do združitve v kratkem času. Za nove stavbe je pač le v Kandiji primeren prostor, osobito ob cestah proti Grmu in proti Kandijskem kolodvoru.

Na prosvetnem polju kažejo posebno marljivost izobraževalna društva, Marijine družbe, Orlovski odseki . . . Inicijativno postopa "Prosveta" v Smihelu. V nedeljo, 7. maja je priredila shod za nravni prepoved, ki so se ga udeležile vse kat. organizacije, prosvetno društvo, Marijina družba, III. red, Orli in Orlice. Vsi zastopniki so napovedovali boj pijančevanju, preklinjevanju, ponočevanju, neotesanosti . . . Bog daj vstrajnosti vsem dobromišlečim!

Poštene zabave so nudila razna društva skoro v vseh večjih krajih z gledališnimi igrami. Občudovati je, kako so se privadili nastopati na odru že naši preprosti fantje in vrle mladenke, kako samozavestno prednašajo poverjene jim uloge! Marsikateri inteligent bi se lahko od njih učil. Da se giblje vse prosvetno delo v jednotni smeri, zato skrbi SKSZ. v Ljubljani. Tudi v Novem mestu se dne 28. maja osnuje okrožni odbor te krščanske socialne zveze za vso dekanijo. Medsebojni stiki bodo poživili prosvetno delo.

Za leskovoško dekanijo pa se je sklical katoliški shod na 28. maja v Kostanjevico. Odseki bodo zborovali v družbenem domu, glavni shod pa bo pri cerkvi M. B. dobrega sveta.

Novo meška dekanija pa priredi po letu velik shod za mladenice in može na Trški gori. Poleg tega slave Orli blagoslov svoje zastave v Vavtvasi in Šempetru.

Politični shodi so se že vršili v Novem mestu. Prečini, Šempetru, Mirni peči, Smihelu, Toplicah, Brusnicah, nedavno v Šmarji in Grospljem. Povsodi se je odobral nastop Jugoslovanskega kluba v narodni skupštini. Naše ljudstvo povsodi glasneje zahteva avtonomijo svoji Sloveniji, ker je s sedanjim neredom in zmešnjavami zmirom bolj nezadovoljno. Vsi to vidijo in čutijo, samo demokratsko-liberalci imajo zavezanec očii.

Belokrajina je začetkom maja izgubila eno najmarkantnejših oseb. Duhovni svetnik Janko Sašelj, župnik v Adlešičah, je po 36. letnem pastirovanju stopil v zasluženi pokoj. Razen par let kapelan v Šempetru pri Novem mestu, je preživel vsa leta mej Adlešičani, katerih bitje in žitje je do dobra spoznal. To nam spričuje njegovo glavno slovstveno delo: Bisernece, katerih je pred vojsko izšlo dva zvezka. A kakor smo čutili, ima v rokopisu še pripravljen tretji zvezek. V tem delu se nahaja res pristno narodno blago: povestice, bajke, pravljice, pregovori, pesmice, "zelen Jurij" itd. kakor še živi v tem ljudstvu tam ob Kolpi. Slovanski jezikoslovci so polni priznanja temu delu, ki je zajeto iz ljudstva, ki je prava vez med Slovenci in Srbohrvati, izmed katerih je ob turških vojskah iz Bosne veliko pribežalo in se ob Kolpi ustanovilo. — Poleg tega pa je g. Sašelj pisal še župne kronike, nekaj jih je natisnjenih, druge so v rokopisu. Marljiv sotrudnik je bil dr. Lampetovemu "Dom in Svetu." Belokrajina (Nadaljevanje na 3. strani)

RAZNE NOVICE.

VELIKE SVEČANOSTI PRI ALEKSANDROVI POROKI

Beograd, 9. junija. — Včeraj, 8. junija je bil jugoslovanski kapitol Beograd središče velikanske svečanosti, ko se je izvršila poroka kralja Aleksandra z rumunsko princezijo Marijo. Rumunski kralj, kraljica in nevesta so se pripeljali po Donavi na posebni kraljevski ladiji. Pri rumunsko-srbski meji jih je sprejela skoro vsa podonavka vojna mornarica.

Na svatbo ste prispeli tudi angleška in španska delegacija. Na čelu prve vojvoda vojvodi, na čelu druge pa infant Alfonz in intantinja Beatrice, katere je narod naudušeno pozdravil. Prisostvalo je tudi več drugih zastopnikov inozemskih držav. Ameriko je uradno zastopal ob priliki te kraljeve svečanosti, Mr. H. Percival Doogé ameriški poslanik v Beogradu.

VESTI O PAPEŽEVI BOLEZNI SO DEMENTIRANE.

Rim, 9. junija. — Današnje uradno vatikansko naznanilo zanikuje vsako vest, da bi bil papež Pij XI. bolan.

POLJSKI KABINET RESIGNIRAL.

London, 9. junija. — Glasom poročil iz Varšave, je podal ves poljski kabinet resignacijo. Vzrok resigniranja so notranje krize, pri katerih pa sedajni kabinet ni mogel skupno delovati.

SOCIJALISTI PROPADLI V LUKSEMBURGU.

Paris, 9. junija. — Socijalistična stranka je pri zadnjih luksemburških državnih volitvah, ki so se vršile ta teden temeljito pobežala. Solidarna katoliška stranka je zmagala z ogromno večino.

ANGLEŠKA SOLDATESKA IN IRCI V BOJU.

Dublin, 9. junija. — Med angleškim vojaštvom in vojaštvom irske republike divja boj. Angleži so že prekoračili mejo med Ulstrom in jugom. Pri svojem pohodu rabijo topništvo in tanke. Irce se jim krepko upirajo.

GENERAL WU SKLENIL PREMIRJE S ČANGOM.

Peking, 9. junija. — Kitajski zmagovalci general Wu in premagani vojaški diktator v Mandžuriji sta prišla do soglasja glede premirja. Sovražnosti so ustavljene za čas, dokler se bo vodilo pogajanje za mir.

APEL NA HARDINGA GLEDE ZNIŽANJA PLAČ.

Washington, D. C., 9. junija. — Nad 1. milijon in 200 tisoč železniških delavcev je včeraj poslalo poseben apel na predsednika Hardinga, da naj posreduje pri lastnikih železnic, glede znižanja plač, ki so jih določili lastniki. Ako lastnike ne umaknejo svojih načrtov, je splošna stavka neizogibna.

JUGOSLOVANSKE NOVICE.

Alojzij Kummer. Dne 26. aprila ob 2. uri zjutraj je umrl v Kranju v sirotišnici upokojeni župnik in zlatomašnik g. Alojzij Kummer. Rojen je bil v Kranju 8. maja leta 1843. Pogreb bo dne 27. aprila ob 5. uri popoldne v Kranju. Pokojnik je bil pobožen in bistroumen mož ter radodarnega srca. Naj mu sveti večna luč!

Velik papežev dar. Papež je daroval za katoliški filozofski institut v Koelnu 3 milijone mark.

Ponesrečni deček. 9 letni Lojze Verhovnik z Bakovnika pri Kamniku je odšel z doma proti reki Bistrici. Ker se ni vrnil domov, so ga stariši z otroci iskali in oče ga je našel drugi dan ob 8. uri zjutraj v strugi Bistrici mrtvega. Mladega utopljenčka so prenesli domov in ga pokopali na pokopališču v Podgorjah.

Roparski napad na izžanski cesti.

Ko je šla kuharica Terezija Kunstek iz Ljubljane proti Igu domov, so se približno 3 km od šole v Črni vasi proti Igu med Koslerjem in razpotjem iskološke ceste pripeljali trije kolesarji. Začnji kolesar je obstal in zaklical Kunstekovi trikrat: "Denar ali smrt!" jo prijel za ramo in ji nastvil odprti žepni nož. Vsa prestrašena Kunstekova je ponujala roparju denarnico, v kateri je bilo 48 K. Ropar pa ni vzel denarnice, marveč zaklical: "Izgubi se!" in se odpeljal proti Ljubljani. Denarnice zato ni vzel Kunstekovi, ker je videl, da more biti le malo denarja v njej.

Krvna osvjeta se v Srbiji še vedno od časa do časa pojavlja. Nedavno sta bila v Sandžaku ubita dva možka in v Peči dva dečka in ena deklica. Vsi ti uboji so bili izvršeni iz krvne osvete.

IZ DELAVSKIH KROGOV.

VLADA BREZ "MOČI" ZA PORAVNAVO STAVKE.

Washington, D. C., 9. junija. — Kakor vse kaže, se vlada ne zmeni mnogo za poravnavo premogarske stavke. Vsekakor, hoče imeti čiste prste pri tej aferi. Toda to samo nazunaj. V srcu pa je na strani lastnikov kapitalistov. Da je to resnica, kaže posebno to, da je najvišje sodišče te dežele sprejelo odredbo, ki dela delavstvo odgovorno za povzročeno škodo s stavkami. Kaj pa delavstvo nima pri tem nikake škode, ko je na stavki za svoje pravice do poštenega življenja po cele mesce in leta? Može, ki so to odobrili bi moral vsekakor malo bolj pošteno misliti o ubogemu delavstvu, ki trpi noč in dan za bogatine, da se oni zamorejo šopiriti po razkošnih palačah. To, da se je sprejelo gori omenjeno odredbo proti organiziranemu delavstvu, znači, da ljudski zastopniki v Washingtonu ne prihajajo iz delavskih vrst, niti ne iz delavcem prijaznih krogov. Zato pa delavstvo zapomni si dobro te tvoje prijatelje, ko bodo zopet prosili tvojih glasov ob času volitev.

VSEDELAVSKA KONFERENCA.

Washington, D. C., 9. junija. — Prihodnji ponedeljek se prične v Cincinnati, O., vsedelavska konferenca, kjer bodo zastopani delavci vseh strok. Na tej konferenci je za rešiti več perečih vprašanj, ki se pravkar zbirajo in ogrožajo ameriško delavstvo različnih strok. Poglavitne točke, ki kličejo po rešitvi so:

1. Znižanje plač železničarjem in morebitna splošna stavka železničarjev.
2. Nova odredba najvišjega sodišča Združenih Držav, ki dela organizirano delavstvo odgovorno za povzročene škode s stavkami, katere so pa edino orožje organiziranega delavstva.
3. Kako stališče naj zavzema delavstvo pri prihodnjih volitvah.

DENARNE POŠILJATVE.

Vsem pošiljateljem denarja naznanjamo, da pošiljamo denar v Jugoslavijo v kronah in dinarjih, kakor tudi v ameriških dolarjih. Denar se dostavlja na najbližnjo domačo pošto prejemnika in sicer to izvršuje "LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI" s katero smo v zvezi. Kadar pošljete nam denar, vedno označite na navodilni listini, kako želite, da se denar odpošlje v kronah ali ameriških dolarjih.

Včerašnje cene so bile:

Jugoslovanskim kronam:		Italijanskim liram:	
500 kron	\$ 2.05	50 lir	\$ 3.35
1000 kron	3.95	100 lir	6.25
5000 kron	19.50	500 lir	29.00
10000 kron	38.50	1000 lir	57.00

Za pošiljatve v ameriških dolarjih smo dobili posebne cene in računamo sedaj: Od \$1.00 do \$25.00 računamo 40c. Od \$25.00 do \$50.00 računamo 75c. Od \$50.00 do \$75.00 računamo \$1.00. Od \$75.00 do \$100.00 računamo \$1.50. Za vsa nadaljna nakazila računamo po 1c in pol od vsakega dolarja.

Denar pošiljamo tudi potom kabla ali brzjava. Za vsa nadaljna navodila pišite na:

BANČNI ODDELEK "EDINOST" 1849 West 22nd Street Chicago, Ill.

